

для можливого їх зниження, а також визначити економічний ефект від управління ризиками.

Управління ризиками на різних стадіях життєвого циклу проекту підвищує ефективність його реалізації, сприяє досягненню спочатку поставлених цілей проекту і зменшує небезпеку неефективною реалізації проекту.

Список використаної літератури:

1. Сараєва І.М. Системне моделювання процесу ідентифікації підприємницьких ризиків :[монографія] / І. М. Сараєва. – ІПРЕЕД НАНУ. – О. : Фенікс, 2013. – 188 с.
2. Левченко М. О. Генезис та класифікація ризиків у діяльності промислових підприємств / М.О. Левченко // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 5. – Т. 2. – С. 174-178.
3. Донець Л. І. Економічні ризики та методи їх вимірювання: [навч. посіб.] / Л. І. Донець. – К. : Центр навчальної літератури, 2012. – 312 с.

СТРУКТУРНАЯ МОДЕЛЬ НЕФОРМАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ

Ткачев Максим Михайлович, к. э. н., доцент
Косенко Александра Петровна, д. э. н., профессор
Перерва Петр Григорьевич, д. э.н., профессор,
декан экономического факультета
Свищова Наталья Сергеевна, студентка
Национальный технический университет
"Харьковский политехнический институт"

Неформальная экономика — сектор [экономики](#), область человеческой деятельности, направленной на получение [выгоды](#), основное регулирование в которой происходит при помощи доминирующих неформальных [норм](#), может быть определена как вся экономическая деятельность, по разным причинам (неденежный оборот, высокие налоги, законодательные запреты и т. д.) не учитываемая официальной [статистикой](#) и не входящая в [ВВП](#).

На основе выполненного анализа авторами предлагается структурная модель неформальной экономики, в основу которой положены два основных вида экономико-правового поведения субъектов рыночной деятельности.

Первый вид основан на полном или неполном (частичном) игнорировании субъектами рынка существующего национального и международного законодательства в области функционирования рынка, хозяйственного и

договорного права. В его основе лежат разнообразные методы и построенные на их основе неформальные схемы, которые тем или иным образом позволяют со значительной прибылью существовать данным структуре в рамках официальной (формальной) экономики государства. Вместе с тем, несмотря на значительные масштабы этой деятельности, она находится в тени, т.е. не облагается налогами, не учитывается при определении валового внутреннего продукта страны, не производит отчисления в социальные фонды и т.п. Теневая экономика функционирует с использованием административного ресурса (капитала) и в большинстве случаев представлена фирмами, которые составляют деловые сети на основе сращивания бизнеса и власти. Данный вид поведения в определенной мере пытается существовать вопреки существующему законодательству, некоторым образом придавая легальный статус своим действиям.

Второй вид экономико-правового поведения субъектов рыночной деятельности прямо находится за пределами существующего законодательства и действует с его прямым нарушением. Иными словами, имеет место криминальное действие субъектов хозяйствования, непосредственно подлежащие уголовному или административному наказанию. Данный вид поведения (в отличие от первого вида) в принципе не может регулироваться формальными нормами, он непосредственно находится вне существующего законодательства. Криминальная экономика существует в виде преступных сообществ, мафиозно-клановые связи которых позволяют оперировать криминальным капиталом.

В предлагаемой структуре неформальной экономики мы совместили три основных критерия структурирования (сегментации) неформальной экономики:

а) сегментация неформальной экономики по критерию специфики деятельности (видимость неформальной деятельности в рамках существующего законодательства и за его пределами);

б) критерий сегментации неформальной экономики по характеру транзакций;

в) критерий сегментации неформальной экономики по природе дохода

(институты, направленные на получения дохода и работающие без такового).

Заметим, что в предлагаемой структуре мы сознательно акцентируем внимание только на рыночные структурные элементы неформальной экономики (теневой и криминальной). Предприятия, фирмы и организации рыночной неформальной экономики являются функциональными дублерами тех, которые функционируют и в формальной экономике, которые, как мы уже отметили выше, действуют или вопреки существующему законодательству в области рынка или вне него. В общем случае в предлагаемой схеме неформальной экономики мы отразили и ее внерыночные институты.

Список использованной литературы:

1. Косенко А.П. Экономическая оценка инновационного потенциала / А.П.Косенко, Д.Коциски, О.И.Маслак, П.Г.Перерва, Д.Сакай.- Монография / Под ред. проф. Перервы П.Г. и проф. Д.Коциски – Харьков-Мишкольц : НТУ „ХПИ”, Мишкольц.техн.ун-т, 2009. – 170 с.
2. Перерва П.Г. Формування кон'юнктури ринку електротехнічної продукції / П.Г.Перерва, Т.О.Кобелева, Н.П.Ткачова // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка» : зб. наук. праць. Сер. : Проблеми економіки та управління. – Львів : Львівська політехніка, 2015. – № 815. – С. 118-125.
3. Перерва П.Г. Моделювання стратегічної політики маркетингу конкурентоспроможності на засадах бенчмаркінгу / П.Г.Перерва, Н.П.Ткачова // Економічні науки : зб. наук. праць. Сер. : Економіка та менеджмент. – Луцьк : ЛНТУ, 2012. – Вип. 9 (34), ч. 2. – С. 10-23.
4. Науково-методичні підходи до вирішення проблем практичної реалізації механізму комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності / П.Г.Перерва, І.В.Гладенко, А.В.Косенко, М.М.Ткачов // Вестник Нац. техн. ун-та «ХПИ» : сб. науч. тр. Темат. вып. : Технический прогресс и эффективность производства. – Харьков : НТУ «ХПИ», 2008. – № 18. – С. 105-110.
5. Перерва П.Г. Банкротство, санація та реструктуризація підприємства як економічні категорії антикризового управління / П.Г.Перерва, Т.О.Кобелева, В.Л.Товажнянський // Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПИ» : зб. наук. пр. Темат. вип. : Технічний прогрес та ефективність виробництва. – Харків : НТУ «ХПИ». – 2015. – № 59 (1168). – С. 148-152.
6. Ткачов М. М. Ринок контрафактної продукції в системі неформальної економіки / М. М. Ткачов // Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПИ» : зб. наук. пр. Темат. вип. : Технічний прогрес та ефективність виробництва. – Харків : НТУ «ХПИ». – 2013. – № 22 (995). – С. 89-95.
7. Перерва П. Г. Анализ финансового состояния предприятия / П. Г. Перерва, О. Н. Савенкова // Вісник Нац. техн. ун-ту "ХПИ" : зб. наук. пр. Темат. вип. : Технічний прогрес та ефективність виробництва. – Харків : НТУ "ХПИ", 2002. – № 11-2. – С. 118-121.
8. Перерва П.Г. Исследование рынка промышленной продукции / П.Г.Перерва.- М.: НПО «Реклама, информация, маркетинг», 1991.- 96 с.
9. Экономика и управление инновационной деятельностью: учебник / Под ред. проф. Перервы П.Г., проф. Вороновского Г.К., проф. Меховича С.А., проф. Погорелова Н.И. – Харьков: НТУ «ХПИ», 2009. – 1203 с.
10. Перерва П.Г. Маркетинг на промышленном предприятии.- М.: НПО «Реклама, информация, маркетинг», 1991.- 80 с.

11. Перерва П.Г. Визначення ефективності використання виробничого потенціалу машинобудівного підприємства / П.Г.Перерва, Н.М.Побережна // Маркетинг і менеджмент інновацій. - 2012. - №2. - С. 191-198.
12. Перерва П.Г. Управление ассортиментом продукции / П.Г.Перерва.- М.: НПО «Реклама, информация, маркетинг», 1991.- 80 с.
13. Косенко О. П. Комерціалізація інтелектуально-інноваційних технологій [Монографія] / О.П. Косенко. - Х.: «Смугаста типографія», 2015.- 517 с.
14. Перерва П.Г. Управление сбытом промышленной продукции в системе маркетинга.- М.: НПО «Реклама, информация, маркетинг», 1991.- 93 с.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ ТВАРИННИЦТВА В УКРАЇНІ

Ткач Тетяна Петрівна, Ткач Віталій Петрович, студенти
Науковий керівник Іщенко Світлана Вікторівна,
старший викладач кафедри економіки
Кременчуцький національний університет
імені Михайла Остроградського

Галузь тваринництва традиційно відіграє вагомую роль в розвитку агропромислового комплексу України. Продукція тваринництва складає близько 20% загального обсягу валової продукції українського сільськогосподарського виробництва. Крім того ця галузь є важливою складовою продовольчої безпеки держави, бо поживну цінність молока, м'яса та іншої продукції тваринництва важко переоцінити.

Але не дивлячись на важливість розвитку тваринництва, протягом багатьох років його стан в Україні можна охарактеризувати як занепад. Так, протягом 2006-2016 років поголів'я великої рогатої худоби в Україні скоротилося майже вдвічі (табл. 1, рис. 1), в тому числі і поголів'я дійного стада.

Таблиця 1

Динаміка поголів'я худоби та птиці в Україні (на 1 січня) [1]

Роки	Велика рогата худоба всього		у т. ч. корови		Свині		Вівці та кози		Птиця	
	тис. голів	Темп росту до 2005 року, %	тис. голів	Темп росту до 2005 року, %	тис. голів	Темп росту до 2005 року, %	тис. голів	Темп росту до 2005 року, %	млн. голів	Темп росту до 2005 року, %
2005	6902,9		3926,0		6466,1		1754,5		152,8	
2006	6514,1	94,37	3635,1	92,59	7052,8	109,07	1629,5	92,88	162	106,02
2007	6175,4	89,46	3346,7	85,24	8055	124,57	1617,2	92,17	166,5	108,97
2008	5490,9	79,54	3095,9	78,86	7019,9	108,56	1678,6	95,67	169,3	110,8